

Nr 27.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående viss omreglering av Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolags skuld till staten; given Stockholms slott den 14 januari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ola Jeppsson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 januari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Departementschefen, statsrådet Jeppsson anmäler en av Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag gjord framställning om medgivande, att av bolagets den 1 januari 1931 beräknade kapital- och ränteskuld för ett bolaget år 1883 beviljat statslån ett belopp av 211,000 kronor måtte, räknat från samma dag, bilda ett nytt lån, att förräntas och återgäldas på vissa i framställningen angivna villkor. Departementschefen anför därvid:

Genom resolution den 11 maj 1883 beviljade Kungl. Maj:t Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag ett statslån å 500,000 kronor för anläggning av järnväg från Stockholm till Rimbo. Det beviljade lånebeloppet utbetalades i dess helhet till bolaget under åren 1883—1887. Säsom villkor för lånet stadgades, bland annat, att annuiteten skulle utgöra 5 procent av ursprungliga lånebeloppet, av vilken annuitet först skulle gottgöras ränta efter 4½

procent samt återstoden eller $\frac{1}{2}$ procent utgöra kapitalavbetalning, att annuiteten skulle förfalla årligen den 1 januari samt att låntagaren skulle äga enligt vanliga villkor tillgodonjuta anstånd med erläggandet av den ränta, som upplupit under tre år från lånets lyftningsdagar (anståndsränta). Säkerheten för lånet utgöres av inteckning med bästa förmånsrätt i järnvägen Stockholm—Rimbo.

Enligt vad jag inhämtat, har bolaget hittills fullgjort sin betalningsskyldighet för ifrågavarande statslån. Sedan 1931 års annuitet erlagts å förfallodagen den 1 januari, uppgår bolagets återstående skuld för lånet för närvarande till 225,760 kronor 97 öre, varav 186,808 kronor 92 öre utgöra kapitalskuld och 38,952 kronor 5 öre anståndsränta.

Efter medgivande av 1905 års riksdag (skrivelser nr 162 och 163) har bolaget enligt ett mellan fullmäktige i riksgäldskontoret, Länna—Norrtälje järnvägsaktiebolag i likvidation och Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag den 7 juli 1905 träffat avtal inköpt järnvägen Länna—Norrtälje för en köpeskilling av 580,000 kronor. Ifrågavarande överlåtelse har av Kungl. Maj:t godkänts genom beslut den 23 februari 1906. Av nyssnämnda köpesumma erlades 80,000 kronor kontant, medan å återstående belopp, 500,000 kronor, avlämnades skuldförbindelse till riksgäldskontoret. Annuitet och räntefot för det härigenom bildade statslånet äro, liksom för nyss omförmälda lån av år 1883, bestämda till respektive 5 och $4\frac{1}{2}$ procent. Annuiteten skall erläggas den 8 juli varje år av lånets löptid. För ifrågavarande lån har medgivits två års anståndsränta. Säkerheten för lånet utgöres av inteckning med bästa förmånsrätt i Länna—Norrtälje järnväg.

Jämväl beträffande 1905 års lån har bolaget erlagt alla hittills förfallna annuiteter. Efter erläggandet av 1930 års annuitet utgjorde skulden för lånet tillhopa 447,657 kronor 41 öre, varav 402,657 kronor 41 öre kapitalskuld och 45,000 kronor anståndsränta.

Med erinran om vad beträffande här omförmälda båda statslån förekommit har *Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag* i sin förenämnda framställning, dagtecknad den 24 oktober 1930, anfört följande:

Genom resolution den 11 april 1930 har Kungl. Maj:t förordnat, att järnvägarna Uppsala—Länna och Länna—Norrtälje skola, sedan däri meddelade inteckningar blivit dödade, förenas med järnvägen Stockholm—Rimbo och att i följd härav, efter berörda inteckningars dödande, samtliga anläggningarna skola anses såsom en särskild järnväg.

För att kunna i enlighet med Kungl. Maj:ts föreskrift döda samtliga inteckningarna i bandelarna Uppsala—Länna och Länna—Norrtälje är bolaget nödsakat att redan under år 1930 inlösa statslånet av år 1905, ehuru slutamorteringen av detsamma skulle verkställas först år 1963.

Härigenom uppkommer en rubbning av bolagets finansplan för statslånets amortering.

Det skulle därför för bolaget vara av värde, om amorteringstiden för statslånet av år 1883 kunde förlängas, så att annuiteten i stället för att beräknas efter 5 procent å statslånets ursprungliga belopp av 500,000 kronor kunde få utgå med samma procentsats å det belopp, vartill skulden, under förutsättning att 1931 års annuitet erlägges å förfallodagen den 1 januari 1931,

då kommer att uppgå. Genom erläggandet av nyssnämnda annuitet minskas kapitalskulden för lånet till 186,808 kronor 92 öre. Bolaget är emellertid, enligt de för lånet nu gällande betalningsvillkoren, skyldigt att dessutom till riksgäldskontoret inbetala den s. k. anståndsrentan å lånet, utgörande 38,952 kronor 5 öre. Då sagda ränta likväl förfaller till betalning först under åren 1941 och 1942, bör densamma beräknas efter sitt värde å den dag, då ifrågavarande skuldreglering tager sin början eller den 1 januari 1931; detta värde utgör, om till grund för anståndsrentans reducering toges en räntefot av $4\frac{1}{2}$ procent, endast 24,476 kronor 28 öre.

Sammanlagda skulden för 1883 års statslån skulle alltså, under angivna förutsättning, komma att den 1 januari 1931 uppgå till 211,285 kronor 20 öre, varav 186,808 kronor 92 öre utgöra återstående kapitalskuld och 24,476 kronor 28 öre det beräknade värdet av anståndsrentan. Bolaget är villigt att av förstnämnda belopp kontant inbetala 285 kronor 20 öre; återstående 211,000 kronor skulle däremot bilda ett nytt lån, med skyldighet för bolaget att å lånebeloppet årligen erlægga en annuitet av 5 procent, varav först skulle utgå ränta å $4\frac{1}{2}$ procent å ogulden kapitalskuld och återstoden utgöra kapitalavbetalning.

Annuiteten för det nya lånet torde böra inbetalas första gången den 31 december 1931 och sedermera samma dag varje år intill dess lånet bliver slutbetalt. Härigenom skulle amorteringstiden för lånet komma att omfatta en tid av 53 år, räknat från den 1 januari 1931, och sista annuiteten således förfalla till betalning den 31 december 1983.

Säkerheten för det nybildade lånet skulle bestå i inteckning med bästa förmånsrätt i den järnvägsfastighet, som kommer att bildas genom förenämnda sammanslagning av bandelarna Stockholm—Rimbo, Uppsala—Länna och Länna—Norrhälje, vartill jämlikt Kungl. Maj:ts resolution den 11 oktober 1930 komma de nya bandelarna Kohagsviken—Svalnäs och Ösby—Lahäll, och vill bolaget framhålla, att säkerheten därigenom kommer i ett bättre läge än vad förut varit fallet; för närvarande häftar nämligen endast järnvägslinjen Stockholm—Rimbo såsom pant för 1883 års statslån. Härtill kommer att, sedan Kungl. Maj:t genom brev av den 25 april 1930 ålagt järnvägsbolaget att inom fyra år hava uppfört ett nytt stationshus vid Stockholm östra, detta stationshus med ett värde av omkring 1,500,000 kronor kommer att automatiskt tillföras säkerheten för det nya statslånet.

Järnvägsbolaget får därför anhålla, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen medgiva, att av bolagets den 1 januari 1931 beräknade kapital- och ränteskuld för 1883 års statslån ett belopp av 211,000 kronor må, räknat från samma dag, bilda ett nytt lån, att förräntas och återgäldas på här omfördädda villkor.

I ärendet hava *fullmäktige i riksgäldskontoret* avgivit yttrande den 13 november 1930 och därvid anfört att, då den förestående inbetalningen av 1905 års statslån i dess helhet komme att i avsevärd mån taga bolagets kontanta behållningar i anspråk och, såsom bolaget framhållit, medföra en rubbning av bolagets finansplan för statslånets amortering, det syntes fullmäktige skäligt, att staten lämnade medgivande till den nu begärda regleringen av 1883 års lån, vilken ej skulle medföra någon förlust för staten men för bolaget innebära en ej oväsentlig lättnad.

Fullmäktige ville alltså för sin del tillstyrka, att Kungl. Maj:t till riksdagen måtte avlåta proposition om att 211,000 kronor av bolagets skuld för lånet ombildas till ett nytt lån att förräntas och återbetalas på de villkor, som i bolagets skrivelse närmare angivits.

I en den 4 december 1930 dagtecknad skrivelse hava fullmäktige sedermera upplyst, att den av bolaget bebådade slutlikviden av 1905 års statslån dåmera ägt rum, i det att bolaget den 1 december 1930 för ändamålet till riksgäldskontoret inbetalat ett belopp av 421,725 kronor 60 öre. Härav utgjorde 402,657 kronor 41 öre återstående kapitalskuld å lånet, 7,197 kronor 50 öre upplupen ränta för tiden $\frac{9}{7} - \frac{1}{12}$ 1930 och 11,870 kronor 69 öre beräknat nutidsvärde av anståndsrentan.

I utlåtande den 2 december 1930 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* förklarat sig icke hava något att erinra mot vad i ärendet föreslagits.

Departements-
chefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag — för att kunna fullgöra det för sammanslagning av järnvägarna Stockholm—Rimbo, Uppsala—Länna och Länna—Norrtälje uppställda villkoret om dödande av samtliga in-teckningar i de bägge sistnämnda bandelarna — redan nu till fullo återbetalat sitt statslån av år 1905 å 500,000 kronor, vilket lån enligt därför gällande villkor behövt slutligt likvideras först år 1962. Med hänsyn härtill synas goda skäl föreligga för beredande av den lättnad i den fortsatta amorteringen av bolagets lån av år 1883, som ett bifall till bolagets framställning skulle innebära. Mot de villkor, som i samband med den ifrågasatta omregleringen av sistnämnda lån föreslagits, har jag intet att erinra. Jag vill därför i likhet med de hörda myndigheterna tillstyrka medgivande, att av bolagets skuld för detta lån ett belopp av 211,000 kronor ombildas till ett nytt lån, att räknat från och med den 1 januari 1931 åtnjutas under de av bolaget föreslagna villkoren. Annuiteten för det nya lånet skulle därvid komma att uppgå till 10,550 kronor, under det att densamma för det ursprungliga lånet bestämts till 25,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av återstående skuld för det åt Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag år 1883 beviljade statslånet å 500,000 kronor ett belopp av 211,000 kronor må, räknat från och med den 1 januari 1931, bilda ett nytt lån, att åtnjutas på i statsrådsprotokollet omförmälda villkor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

F. Wessberg.